

SPEAKING SKILLS ATTITUDE SCALE

FOR MIDDLE SCHOOL STUDENT:

VALIDITY AND RELIABILITY STUDY

Ortaokul Öğrencileri İçin Konuşma Becerisi Tutum Ölçeği:

Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması

Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL¹ & Deniz ÖZER²

Article History:

Received

25/08/2017

Received in revised form

25/08/2017

Accepted

12/09/2017

Available online

28/09/2017

Abstract

Speech action is considered as an indispensable element of human life. It is also the most common and most important means of communicating between people. Communication between people is often through speech. Speaking skills should be given qualitatively to students in the elementary school age in particular, so that they are not distressed later, as it is often difficult, but often necessary, skill developed through a certain training and practice from primary school. The concept of attitude is a tendency that organizes the emotions, thoughts and behaviors of individuals and students about objects, ideas, events, institutions and other people. It is observed that the negative attitudes and behaviors of the middle school students from time to time against speech. An attitude scale is also needed in order to reveal the reason of the behavior of the middle school students towards the speech skill. The aim of this study is to develop a valid and reliable attitude scale consisting of Likert-type items to measure the attitudes of middle school pupils to speaking skills. The data of the study were obtained from 210 students who attended two secondary schools randomly determined during the academic year of 2015-2016. According to the results of the exploratory factor analysis, a scale of 27 items with 2 sub-dimensions likert type was obtained. In the internal consistency study conducted to determine the reliability of the scale, the Cronbach Alpha Internal Consistency coefficient was found to be 0.812. Internal consistency coefficients of your scale; For the dimension of "Interest and Love for Speech" which is the first dimension, .865 for the dimension of "Anxiety and Anxiety Against Speech" which is the second dimension of .865. In this case it is possible to say that the items forming the scale are consistent with each other and reflect the attitude that they want to measure. As a result of the results obtained, it can be concluded that your scale is valid and reliable.

Keywords: Speaking skills, attitude, scale, validity, reliability.

Özet

Konuşma eylemi insan yaşamının vazgeçilmez bir unsuru olarak düşünülmektedir. Aynı zamanda insanlar arasındaki iletişimi sağlayan en yaygın ve en önemli araçtır. Konuşma becerisi ise, ilkokuldan itibaren belli bir eğitim ve uygulamadan geçilerek geliştirilen, çoğu zaman zorlanılan, fakat en fazla ihtiyaç duyulan beceri olduğu için özellikle ilköğretim çağındaki öğrencilere sonradan sıkıntı çekmemeleri için nitelikli şekilde verilmelidir. Tutum kavramı ise bireylerin ve öğrencilerin nesnelere, fikirlere, olaylara, kurumlara ve diğer insanlara ilişkin duygu, düşünce ve davranışlarını organize eden bir eğilimdir. Konuşmaya karşı ortaokul öğrencilerinin zaman zaman olumsuz tutum ve davranışlarının olduğu gözlenmektedir. Ortaokul öğrencilerinin konuşma becerisine karşı davranışlarının sebebini ortaya koymak açısından da bir tutum ölçeğine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin konuşma becerisine yönelik tutumlarını ölçmek için Likert tipi maddelerden oluşan geçerli ve güvenilir bir tutum ölçeği geliştirmektir.

¹ Doç.Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, fulyatopcuoglu@gmail.com

² Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, deniz.ozetmen@outlook.com

Araştırmanın verileri, 2015-2016 eğitim-öğretim yılında rastgele belirlenen iki ortaokulda öğrenim gören 210 öğrenciden elde edilmiştir. Açımlayıcı faktör analizi sonuçlarına göre 27 maddeli 2 alt boyutlu 5'li likert tipinde bir ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa İç Tutarlılık katsayısı 0,812 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları; birinci boyut olan "Konuşma Becerisine Yönelik İlgi ve Sevgi" boyutu için .865 ikinci boyut olan "Konuşma Becerisine Karşı Kaygı ve Endişe" boyutu için .730'dur. Bu durumda ölçeği oluşturan maddelerin birbiriyle tutarlı olduğu ve ölçmek istediği tutumu yansıttığını söylemek mümkündür. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varılabilir.

Anahtar Sözcükler: Konuşma becerisi, tutum, ölçek, geçerlik, güvenirlilik.

Giriş

İletişim kurmanın temel yolu olan dil, anlama ve anlatma becerilerinden oluşur. İletişim kurmak isteyen birey, öncelikle iletişim öğeleri içerisinde yer alan mesajı anlayabilmeli ve anlatabilmelidir. Bireyin zihninde tasarladıklarını anlatması için ise yazması ya da konuşması gerekmektedir. Kişinin diğer bireylerle ilişkilerini sürdürmesi ve iletişim kurması için en çok gereksinim duyduğu dil etkinliği konuşma becerisidir. "İnsan ömrü boyunca okuyup yazmadan hayatını devam ettirebilir ancak konuşma ve dinleme eylemlerini yapmadan yaşantısına devam etmesi söz konusu değildir" (Topçuoğlu Ünal ve Özden, 2012: 136). Bununla birlikte "İnsan çevresindeki diğer insanlarla anlaşabilmek, onlara duygu, düşünce, görüş, istek, hayal vb. anlatabilmek için bu iletişim yollarından en fazla sözlü olanını yani konuşmayı kullanır" (Temizyürek vd., 2007: 266).

"Konuşma becerisi, kişinin kendisini doğrudan ifade ettiği; duygu ve dileklerini başka kimselere doğrudan anlattığı; kendi başına kullanabileceği değil, başkalarıyla paylaşabileceği bir beceridir. Konuşma becerisi, kişinin sosyalleşmesi ile diğer becerilere göre doğrudan ve daha fazla ilgili olması sebebiyle psikoloji, sosyal psikoloji, davranış bilimleri, iletişim bilimleri gibi bilimlerle ve kişinin bu alana giren davranışlarıyla da bağimli bir gelişme gösterir" (Yalçın, 2002: 97).

"Her beceri gibi konuşma becerisi de eğitimle gelişir. Konuşma eğitiminden kasıt, insanın duygu, düşünce ve isteklerini anlatır hâle gelmesidir". Çocuklar belli konuşma alışkanlıkları edinerek yani ailenin gelenek görenek ve alışkanlıkları sınırı içinde gelişen bir konuşma eğitiminden geçirilirler (Sever, 2004: 23). Aileden sonra ise okulda konuşma bilgi ve becerisi kazanırlar.

Konuşma becerisini istenilen seviyeye yükseltecek olan, yani anlamlı, doğru ve etkili konuşma ilkelerini kazandıracak olan eğitim ve öğretim yaşantıdır. Sadece doğru, anlamlı ve etkili olan bir konuşma, beceri olarak sayılabilir. Aksi hâlde konuşma, insanı diğer canlılardan ayıran bir özellik olarak kalacaktır (Sağlam, 2010: 14). Bu sebeple konuşma becerisi eğitimi önem kazanmaktadır.

Bireysel ve toplumsal yaşamda önemli bir yer tutan konuşma, okul, aile, iş, çevre ve toplum yaşamında başarıyı ya da başarısızlığı belirleyen faktörlerden biridir (Topçuoğlu, Degeç, 2012). Konuşma becerisini geliştirerek kullanan insan kendini doğru ifade ettiği sürece hem birey olarak hem de toplum içerisinde daha başarılı olacaktır. Konuşması geliştikçe kendi de geliştirecektir.

Duygu, düşünce ve izlenimlerin sözle, doğru, anlaşılır, etkili biçimde anlatılabilmesi için konuşma ilkelerinin davranışlara dönüştürülmesi hatta bu davranışların içselleştirilmesi gerekmektedir. Bu kapsamda ilkokuldan yükseköğretime kadar konuşma becerisinin eğitimine önem verilmelidir (Sağlam ve Doğan, 2013).

İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı'nda (2006: 6) konuşma becerisinin önemi şu cümlelerle vurgulanmaktadır: "Konuşma becerisinin geliştirilmesiyle öğrencilerin Türkçenin estetik zevkine vararak ve zengin söz varlığından faydalanarak kendilerini doğru ve rahat ifade edebilmeleri; sosyal hayatta karşılaşacakları güçlükleri konuşarak

çözebilmeleri, yorumlayıp değerlendirebilmeleri amaçlanmaktadır. Konuşma öğrenme alanı, öğrencilerin çevreleriyle iletişim kurmaları, iş birliği yapmaları, ortak karar vermeleri ve karşılaştıkları sorunları çözmeleri açısından da önemlidir. Ayrıca programda hayatın her alanında doğru, güzel, etkili konuşan ve konuşulanları doğru anlayıp yorumlayan bireylerin yetiştirilmesi gerektiği de vurgulanmaktadır.

Ülkemizde ilkokuldan üniversiteye kadar konuşma eğitimi verilmesine rağmen ilköğretim öğrencileri için Sargın, 2006; Sağlam Yeşiltepe, 2010; Dülger, 2011; üniversite öğrencileri için ise Yangın, 1994; Aşıcı, 1996; Kaya, 2004; Arhan, 2007; Arslan, 2012; Ceran, 2012 yaptıkları çalışmalarda öğrencilerin konuşma becerisine istenen düzeyde sahip olmadıklarını tespit etmişlerdir.

Buradan hareketle ortaokul öğrencilerinin konuşma becerisinin gelişmesini sağlamak için öncelikle öğrencilerin konuşma becerisine karşı olan tutumlarını belirlemek ve bu doğrultuda yeni çalışmalar yapmak gerekir. Çünkü tutum, tutulan yol ve tavır olduğu için doğrudan davranışlarla ilişkilidir ve davranışlara yön verir. Tutumların etkiledikleri davranışlar da gözlemlenerek anlaşılabilir. (Topçuoğlu Ünal ve Köse, 2014).

Ayrıca alanyazında konuşma becerisi ve iletişim becerisi ölçek geliştirme çalışmaları incelendiğinde (Ersanlı ve Korkut, 1996; Balcı, 1998; Sevim, 2012; Yıldız ve Yavuz, 2012; Aydın, 2013; Kinay ve Özkan, 2014; Owen ve Bugay, 2014; Sübaşı, 2016) çalışmaların üniversite öğrencilerini değerlendirmeye yönelik yapıldığı görülmektedir. Ancak alanyazında ortaokul öğrencileri için konuşma becerisinin ölçülmesi amacıyla geliştirilmiş bir tutum ölçeğine rastlanmamıştır. Konuşma becerisinin temellerinin atıldığı ve ileriki hayatlarında konuşma becerilerinin bu temellerle gelişeceği özellikle ortaokul çağındaki öğrencilere yönelik geçerliliği ve güvenilirliği yapılmış bir tutum ölçeğinin bulunmaması çalışmanın problem durumunu oluşturmaktadır.

Bu nedenle çalışmanın amacı öğrencilerin konuşma becerisine yönelik tutumlarını belirlemeye yönelik bir ölçme aracı geliştirme ve bu aracın geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını ortaya koymaktır.

Yöntem

Bu çalışma, Konuşma Becerisi Tutum Ölçeği'nin yapı geçerliliğini ve iç tutarlılık güvenilirlik katsayısını belirlemeye yönelik olarak hazırlanan ölçekleme temelli bir araştırmadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu açılımlı faktör analizi için; 2015-2016 eğitim-öğretim yılının bahar yarıyılında Kütahya ilindeki iki devlet ortaokulunun öğrencileri oluşturmuştur. Çalışma grubundaki öğrencilerin devam ettiği sınıfa göre dağılımı şu şekildedir:

Tablo 1: Çalışma grubuna göre sınıf dağılımı

Sınıf düzeyi	Öğrenci Sayısı
5	82
6	73
7	25
8	30
Toplam	210

Tabloda da görüleceği gibi 5, 6, 7 ve 8. sınıflarda öğrenim görmekte olan ve rastlantısal olarak seçilen toplam 210 öğrenci çalışma grubu olarak belirlenmiştir.

Ölçek geliştirme çalışmalarında madde analizi ve faktör analizi için madde sayısının beş katı kadar denek kullanılması gerekmektedir (Tavşancıl, 2010; Tezbaşaran, 1997).

Veri Toplama Araçları

Konuşma becerisine yönelik tutum ölçeğinin geliştirilmesinde izlenecek aşamalar şunlardır (Karasar, 2005: 139-143; Balcı, 2015:142-143):

1. Madde Havuzu Oluşturma Aşaması
2. Uzman Görüşüne Başvurma Aşaması
3. Ön Deneme Aşaması
4. Faktör Analizi Aşaması
- 4.1. Açımlayıcı Faktör Analizi
5. Güvenirlik Hesaplama Aşaması

Madde Havuzu Oluşturma Aşaması

Konuşma becerisi tutum ölçeği geliştirilmesi amacıyla öncelikle alanyazın taranmış ve konuşma becerisi alanında geliştirilmiş tutum ölçekleri incelenmiştir (Kinay, İ. ve Özkan, E. 2014; Aydın, 2013; Sallabaş, 2013; Sevim, 2012; Yıldız ve Yavuz, 2012). Sonrasında konuşma becerisiyle ilgili ortaokul 5, 6, 7 ve 8. sınıf öğrencilerine yönelik olabilecek 61 adet olumlu ve olumsuz tutum cümlesinden oluşan madde havuzu oluşturulmuştur. Daha sonra ölçek formu dil ve anlam açısından incelenerek 39 maddeye düşürülüp şekillendirilmiştir. Hazırlanan maddelerin bilişsel, duyuşsal ve davranışsal ifadeleri içermesine dikkat edilmiştir.

Tutum maddeleri oluşturulurken, maddelerin olumlu ve olumsuz olarak ifade edilip, olgusal ifadelerin olmamasına dikkat edilmiştir. Ölçekte kullanılan olumlu maddeler için “tamamen katılıyorum” (5) ve katılıyorum (4) ifadeleri; olumsuz maddeler için “hiç katılmıyorum”(1) ve “katılmıyorum”(2) ifadeleri kullanılmıştır. Olumlu ve olumsuz bir fikir içermeyen maddeler için ise “kararsızım”(3) ifadesi kullanılmıştır.

Uzman Görüşüne Başvurma Aşaması (Kapsam Geçerliliği)

Geçerlik, testin bireyin ölçülmek istenen özelliğini ne derece doğru ölçtüğüyle ilgili bir kavramdır. Testi oluşturan maddelerin ölçülmek istenilen davranışı ölçmede nicelik ve nitelik olarak yeterli olup olmadığının göstergesi olan kapsam geçerliliğini test etmede sıkça kullanılan yöntemlerden biri de uzman görüşlerine başvurmaktır (Büyüköztürk, 2012, s.167-168).

Araştırmada ölçeğin kapsam geçerliği için 39 maddeli taslak ölçek Türkçe Eğitimi alanında çalışma yapan 5 akademisyen, 4 yüksek lisans öğrencisi, 4 Türkçe öğretmeni ve ölçme ve değerlendirme alanında çalışan bir akademisyenin görüş ve önerileri alınmıştır. Bu doğrultuda ölçek yeniden gözden geçirilmiştir. Yapı ve anlam bakımından konuşma becerisi tutumunu yansıtmadığı, yanlış ifadelerin olup olmadığı kontrol edilmiş ve düzeltilmiştir. Uzmanlar tarafından incelenen ölçek, 39 maddeden 7 madde atılarak 32 maddeye düşürülerek tutum cümlesi içeren bir ölçek taslağı olarak ön deneme aşamasına hazır hâle getirilmiştir. Maddelerin 23 tanesi olumlu, 9 tanesi olumsuz ifade içermektedir.

Ön Deneme Aşaması

Ön deneme aşamasındaki taslak ölçek araştırmacılar tarafından dil ve anlaşılabilirlik değerlendirmesi amacıyla 25 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır. Öğrencilerin anlayamadıkları maddeler düzenlenmiştir. Uygulamanın sonunda 32 tutum maddesinin yaklaşık 15-20 dakika içinde yanıtlandırabileceği belirlenmiştir. Böylece zaman faktörünün iç güvenilirliği etkilememesi sağlanmaya çalışılmıştır. Son şekli verilen 32 maddelik taslak ölçek formu geçerlik ve güvenirlik çalışmalarının yapılması için uygulamaya hazır hale getirilmiştir.

Faktör Analizi

Açımlayıcı Faktör Analizi

Testin ölçülmek istenen davranış bağlamında soyut bir kavramı (faktörü) doğru bir şekilde ölçebilme derecesi yani hazırlanan soruların belirtilen özellikleri ne derece doğru ölçtüğü “yapı geçerliği” ile ilgilidir. Yapı geçerliliğini incelemek amacıyla faktör analizi, küme analizi, içtutarlık analizi ve hipotez testi tekniklerinden yararlanılabilir (Büyüköztürk, 2012: 180). Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek bu tekniklerden faktör analizi yöntemine dayanan açımlayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

Likert tipi tutum ölçeklerinde tutumların maddelere verilen derecelerin toplamı ile hesaplanmasından dolayı olumsuz maddelerin 1, 2, 3, 4, 5 puana dönüştürülmesi için SPSS programının “recode” özelliğinden faydalanılmıştır. Ölçek SPSS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Güvenirlik Analizi

Güvenirlik bireylerin test maddelerine verdikleri cevaplar arasındaki tutarlılık olarak tanımlanabilir. Güvenirlik, testin ölçmek istediği özelliği derece doğru ölçtüğü ile ilgilidir (Büyüköztürk, 2012: 182). Ölçeğin güvenirliğini belirlemek için Cronbach Alfa güvenirlik katsayısı hesaplanmıştır.

Bulgular

Faktör Analizi İle İlgili Bulgular

Açımlayıcı Faktör Analizi İle İlgili Bulgular

Ölçeğin yapı geçerliliğine ilişkin bilgi toplamak amacıyla “Dönüştürülmüş Temel Bileşenler Analizi”nden faydalanılmıştır.

Ölçeğin yapı geçerliliğini belirlemeden önce faktör analizine uygun olup olmadığı Kaiser Meyer Olkin (KMO) katsayısıyla, korelasyon matrisinin birim matrisine eşit olup olmadığı ise Barlett Küresellik Testi ile ölçülmüştür.

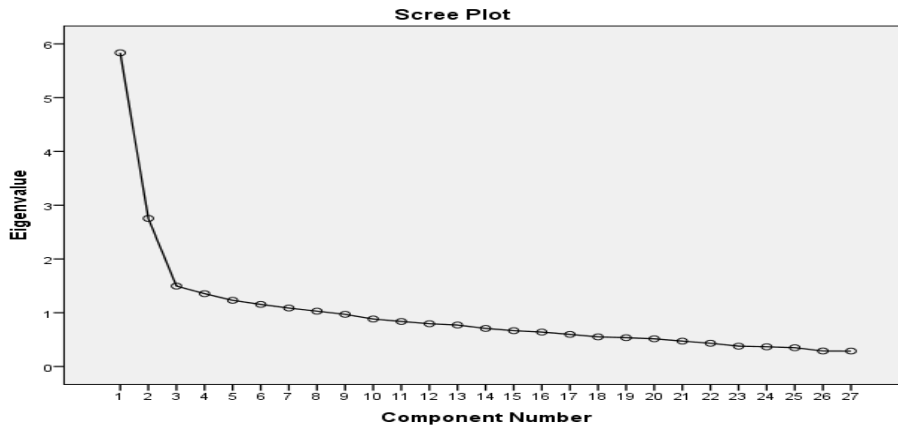
Ortaokul öğrencileri için hazırlanan “Konuşma Becerisi Tutum Ölçeği”nden elde edilen verilerin faktör analizine uygunluğunu değerlendirmek amacıyla KMO ve Barlett Testi sonuçları aşağıda tablo olarak verilmektedir:

Tablo 2: Konuşma becerisi tutum ölçeği kmo ve barlett testi sonuçları

KMO Örneklem Yeterlilik Ölçümü		,816
Barlett's Test of Sphericity	Kay-Kare	1504,490
	SD	351
	P	,000

Tabloda da görüldü gibi KMO değerinin .816 olduğu görülmektedir. KMO testi örneklem yeterliliğini gösterir. 0.7 ve üzerindeki değerler iyi olarak değerlendirilir (Can, 2016). Bu sonuca göre KMO değeri anlamlı çıkmıştır. Barlett Küresellik Testi değeri de [$\chi^2=1504,490$; $df=351$, $p<.000$] anlamlı bulunmuştur. Her iki sonuç da dikkate alındığında veri setinin açımlayıcı faktör analizine uygun olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Konuşma becerisi tutum ölçeğinin yığılma grafiği

Konuşma Becerisi Tutum Ölçeği yığılma grafiği yukarıda verilmiştir. Ölçeğin yığılma grafiği incelenmiş ve faktör sayısının iki olmasına karar verilmiştir.

Ölçekteki maddelerin hangilerinin ölçekte kalacağına karar vermek amacıyla temel bileşenler analizi ve varimax döndürme tekniği kullanılmıştır. Tabachnick ve Fidell'e (2010) göre temel bir kural olarak her bir değişkenin yük değerinin 0.32 ve daha üzerinde değerlendirilmesi gerekir. Bu nedenle faktör yük değerinin 0.32'nin üzerinde olmasına ve bir maddenin iki faktör için yüksek yük değeri verdiğinde yük değerleri arasındaki farkın binişiklik yaratmaması için en az .10 olmasına dikkat edilmiştir (Çokluk vd., 2010). Bu doğrultuda analiz tekrarlanarak maddeler seçilmiştir.

Bu ölçütler dikkate alınarak yapılan faktör analizi sonucunda 5, 14, 17 ve 26 numaralı toplam 4 madde binişiklik yarattığı ve 10. madde ise düzeltilmiş madde toplam korelasyonu. 30'nin altında kaldığı için çıkarılmıştır. Analiz sonuçlarına göre hangi maddenin ne kadar yük değeri aldığı ve madde toplam korelasyonu Tablo 4'te verilmektedir.

Tablo 4: Konuşma becerisi tutum ölçeği açılımlayıcı faktör analizi sonuçları

Faktörler ve maddeler		Düzeltilmiş Maddelerin Toplam Korelasyonu	Dönüştürülmüş faktör yük değeri
1. Faktör: Konuşma becerisine yönelik ilgi ve sevgi			
m19	Konuşmanın dil gelişimim açısından faydalı olacağına inanırım.	,695	,695
m12	Sözcüklerin telaffuzuna özen gösteririm.	,678	,679
m28	Yerinde ve zamanında konuşmanın önemli olduğunu düşünürüm.	,654	,650
m9	Düşüncelerimi anlatmakta yardımcı olduğu için konuşmaktan zevk alırım.	,632	,622
m29	Güzel konuşmanın hayatıma kolaylık sağladığına inanırım.	,586	,585
m6	Konuşurken karşımdaki kişilerden yeni sözcükler öğrenmekten hoşlanırım.	,571	,580
m2	Konuşma ile ilgili yapılan etkinliklerden zevk alırım.	,569	,564
m30	Güzel ve etkili konuşma yapan kişilerin toplum tarafından iyi karşılandığına inanırım.	,546	,545
m22	Konuşarak kendimi daha iyi ifade ettiğimi düşünürüm.	,545	,538
m20	Konuşmanın insanları etkilemekte önemli olduğunu düşünürüm.	,511	,530
m27	Konuşmamın insanlarla iletişimimi geliştirdiğine inanırım.	,509	,502
m11	Konuşmalarımın anlamlı ve kurallı cümleler kurmaya gayret ederim.	,507	,499
m1	Konuşmak beni mutlu eder.	,488	,493
m31	Konuşma becerisinin herkes tarafından geliştirilmesi gerektiğine inanırım.	,477	,478
m21	Etkili bir konuşma ile insanları ikna edebileceğime inanırım.	,462	,459
m4	Arkadaşlarımla sohbet etmekten hoşlanırım.	,443	,458
m32	Konuşmanın insanın kişiliğini yansıttığına inanırım.	,441	,456
m3	Konuşma becerimi geliştirmek için alıştırmalar yapmaktan hoşlanırım.	,436	,452
m7	Yeni öğrendiğim sözcük, deyim ya da atasözlerini konuşmalarımda kullanmaktan hoşlanırım.	,432	,437
m8	Bilgili olduğum konularda konuşmayı severim.	,367	,360

2. Faktör: Konuşma becerisine karşı kaygı ve endişe

m24	Konuşurken hata yapacağımı düşünürüm.	,702	,710
m18	Konuşurken söylemek istediklerimi açıkça ifade etmekten çekinirim.	,660	,679
m25	Çok konuştuğum için çevremdeki ve okuldaki arkadaşlarımdan benden rahatsızlık duyduğunu düşünürüm.	,641	,649
m23	Konuşurken diğerlerinin beni dinlemediğini düşünürüm.	,615	,631
m15	Kalabalık bir ortamda konuşurken korku ve heyecan duyarım.	,549	,541
m16	Bir konu hakkında uzun uzun konuşmaktan çekinirim.	,523	,531
m13	Konuşurken konuşmamı bir an evvel bitirmek isterim.	,515	,519

Tablo 4'e göre birinci faktörde yer alan maddelerin yük değerleri ,695 ilâ ,360 arasında değişmektedir. Birinci faktör altında yer alan maddeler incelendiğinde bu maddelerin daha çok öğrencilerin konuşma becerisine yönelik sevgilerini ve ilgilerini değerlendirmeye ilgili olduğu görülmüş ve "konuşma becerisine yönelik ilgi ve sevgi" olarak adlandırılmıştır.

İkinci faktöre baktığımızda maddelerin yük değerleri ,710 ilâ ,519 arasında değişmektedir. İkinci faktör altında yer alan bu maddeler incelendiğinde bu maddelerin öğrencinin konuşma becerisine karşı kaygı ve endişesini içermesi bakımından “konuşma becerisine karşı kaygı ve endişe” olarak adlandırılmıştır.

Tablo 5: Konuşma becerisi tutum ölçeği açılımlayıcı faktör analizi sonuçları

Faktörler	Varyans yüzdesi (%)	Toplam Varyans (%)
Faktör 1: Konuşma Becerisine Yönelik İlgi ve Sevgi	21,610	21,610
Faktör 2: Konuşma Becerisine Karşı Kaygı ve Endişe	31,813	53,423

Tablo 4 ve Tablo 5’i incelediğimizde ölçekte yer alan maddelerin 20 tanesi “Konuşma Becerisine Yönelik İlgi ve Sevgi” faktöründe yer aldığı ve açıklanan varyans oranının ise %21, 610 olduğu görülmektedir.

Yine tablolar incelendiğinde ölçekte yer alan maddelerin 7 tanesinin “Konuşma Becerisine Karşı Kaygı ve Endişe” faktörünün içinde yer aldığı ve açıklanan varyans oranının ise %31,813 olduğu görülmektedir. Toplam açıklanan varyans oranı ise 53, 423 olarak bulunmuştur. Açıklanan varyansın yüksek olması, ilgili kavram ya da yapının ne denli iyi ölçüldüğünün bir ölçütü olarak yorumlanabilir (Büyüköztürk, 2012). Yapı geçerliliğine ek kanıt olarak ölçeğin boyutları ve genel toplam puanı arasındaki ilişkiler incelenmiş olup Pearson Korelasyon katsayıları hesaplanmıştır.

Tablo 6. Ölçek puanları ile ölçüt arasındaki korelasyon analiz sonuçları

	Faktör 1	Faktör 2	Toplam
Faktör 1	1	,478**	,790**
Faktör 2	,478**	1	,851**
Toplam	,790**	,851**	1

** p<0.01

Tabloda 6’da da görüldüğü gibi, ölçekten elde edilen toplam puan ile birinci faktör (r=.79) yüksek düzeyde ve toplam puan ile ikinci faktörde de (r=.85) yüksek düzeyde pozitif bir ilişki belirlenmiştir. Korelasyon katsayısının, mutlak değeri 0.70-1.00 arasında yüksek; 0.69-0.30 arasında orta; 0.29-0.00 arasında düşük düzeyde bir ilişki olarak yorumlanmıştır (Büyüköztürk, 2012). Sonuç olarak faktörler ile maddelerin toplamları arasında yüksek bir ilişki olduğu gözlenmiştir.

Güvenirlilik Analizi ile İlgili Bulgular

Konuşma Becerisi Tutum Ölçeğinin güvenirliliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa İç Tutarlılık katsayısı ,812 olarak bulunmuştur. Ölçeğin faktörlerine göre güvenirliliği ise Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7: Konuşma becerisi tutum ölçeği faktörlerinin güvenirlilik katsayıları

Konuşma Becerisi Tutum Ölçeği Tutarlılık Katsayısı	Cronbach Alfa İç
Faktör 1: Konuşma Becerisine Yönelik İlgi ve Sevgi	$\alpha = .865$
Faktör 2: Konuşma Becerisine Karşı Kaygı ve Endişe	$\alpha = .730$
Toplam	$\alpha = ,812$

Yapılan analizde ölçek maddelerinin tümünün Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı ,812 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları birinci faktör için ,865, ikinci faktör için ,730 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin güvenilir ve ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılığının da yüksek olması ölçmek istediği tutumu yansıttığını söylemek mümkündür.

Tablo 8. Faktörlerin ve ölçeğin alt-üst grup bağımsız örneklem t-testi sonuçları

Faktör	N	x	S	sd	t	p	
Faktör 1	Alt Grup	54	52,7	6,25	110	-22,428	,000*
	Üst Grup	54	76,64	3,95			
Faktör 2	Alt Grup	54	47,67	6,48	106	-21,053	,000*
	Üst Grup	54	72,80	4,18			
Tüm Ölçek	Alt Grup	54	119,90	10,33	104	26,045	,000*
	Üst Grup	54	154,90	7,89			

*p<0.05

Ölçeğin ve faktörlerin ayırt edicilik gücünü belirlemeye yönelik her bir faktör ve ölçek için üst grup ve alt grup konuşma becerisine ilişkin tutum puanları, ortalamaları arasındaki farkın t değeri hesaplanmıştır. Tablo 8 incelendiğinde; tüm faktörlerin ve ölçeğin tamamında, %27'lik alt grup ve üst grupları arasında manidar bir fark görülmektedir. Tablo 7'deki bulgulardan yola çıkarak bu farkın, faktörlerin ve ölçeğin alt ve üst gruplarını ayırt edebildiği ifade edilebilir.

Tartışma

Alanyazında konuşma becerisi ile ilgili çeşitli çalışmalar yapılmıştır. Bu çalışmalardan bir kısmı konuşma becerisiyle ilgili ölçek geliştirme çalışmalarıken bir kısmı da konuşma becerisiyle ilgili öğrencilerin yetersizliklerine yönelik çalışmalardır. Yapılan çalışmalar dikkate alındığında çalışmamıza hem ölçek geliştirme hem de konuşma becerisi bağlamında aşağıdaki çalışmalar benzemektedir.

Sevim, (2012) çalışmasında öğretmen adaylarının konuşma kaygılarının ölçülebilmesine yönelik bir konuşma kaygısı ölçeği geliştirmeyi amaçlamıştır. Çalışma grubunu sosyal ve fen bilimleri alanlarında öğrenim gören 338 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri kapsamlı bir literatür taraması sonrasında hazırlanan 35 maddelik konuşma kaygısı ölçeğiyle toplanmıştır. Toplanan bu veriler üzerinde geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılarak 20 maddeden oluşan konuşma kaygısı ölçeğinin son şekline ulaşılmıştır. Çalışmadan elde edilen verilerin analizine göre geliştirilen ölçeğin uygulanabilir olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yıldız ve Yavuz (2012) etkili konuşma becerisini ölçebilecek güvenilir ve geçerli bir ölçme aracı geliştirmişlerdir. Araştırmanın örneklemini 2010-2011 eğitim-öğretim yılında Selçuk Üniversitesinde öğretmenlik formasyon eğitimi alan 342 öğrenci oluşturmaktadır. Örnekleme yer alan öğrencilerin 230'u kız, 112'si erkektir. Öğrencilerden bir önceki derslerine giren öğretim elemanının konuşmasını değerlendirmeleri istenmiştir. Ölçek maddeleri araştırmacılar tarafından ilgili alan yazını taranarak ve uzman görüşlerine başvurularak hazırlanmıştır. 111 maddeden oluşan ölçeğin ilk hali, uzman görüşleri ve gerçekleştirilen geçerlik-güvenirlik analizleri sonucunda 24 maddeye indirilmiştir. Maddelerin 20'si olumlu, 4'ü olumsuz yargı içermektedir. Ölçeğin olumsuz yargı içeren maddeleri ters puanlanmaktadır. Ölçeğin geçerliğini sağlamak amacıyla açılımlı ve

doğrulamalı faktör analizleri yapılmıştır. Ölçeğin güvenirliliği ise Cronbach α , Spearman Brown, Gutmann Split- Half teknikleri, düzeltilmiş madde toplam korelasyonları ve %27'lik alt-üst grup farkına ilişkin t değerleri hesaplanarak sağlanmıştır. Bu işlemlerden sonra ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

Aydın'ın (2013) araştırmasının amacı öğretmen adaylarının konuşma öz yeterliklerini değerlendirecek bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmada verilerin analizi için SPSS 17.0 ve Mplus5.2 programı kullanılmıştır. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde açıklayıcı faktör analizi tekniklerinden temel bileşenler analizi ile doğrulamalı faktör analizi kullanılmıştır. Güvenirlik analizi; madde-toplam korelasyonu, alt ve üst % 27'lik grupların farklarının ilişkisiz t-testi kullanılarak denenmesi, Spearman Brown iki yarı test korelasyonu ve Cronbach alfa iç tutarlılık katsayısı hesaplanması ile yapılmıştır. Konuşma Öz Yeterlik Ölçeği (KÖYÖ) olarak geliştirilen ölçeğin, öğretmen adaylarının öz yeterliklerini ölçmede kullanılabilir, geçerli ve güvenilir bir araç olduğu belirlenmiştir.

Bu çalışmalardan başka öğrencilerin çeşitli sınıf düzeylerinde konuşmaya yönelik yaşadığı sorunları tespit eden, konuşma becerisinin önemine değinen ve geliştirilmesi gereken bir beceri olduğunu anlatan çalışmalar da (Sargın, 2006; Sağlam Yeşiltepe, 2010; Dülger, 2011; üniversite öğrencileri için ise Yangın, 1994; Aşıcı, 1996; Kaya, 2004; Arhan, 2007; Arslan, 2012; Ceran, 2012) yaptığımız çalışmanın önemini vurgulanması açısından dikkate değerdir.

Sonuç

Ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerinin gelişmesini sağlamak için öncelikle öğrencilerin konuşma becerisine karşı olan tutumlarını bilmek ve bu doğrultu çerçevesinde yeni çalışmalar yapmak gerekir. Geliştirilen bu ölçek ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerine karşı olan tutumunu ölçen ilk çalışma olması açısından önem taşımaktadır.

Ölçek geliştirme sürecinde madde havuzu oluşturma aşamasında alanyazın ve konuşma becerisiyle ilgili geliştirilmiş ölçekler incelenmiştir. Sonra hazırlanan maddeler ölçek uzman görüşüne sunulmuş ve ön deneme aşamasından sonra 210 ortaokul öğrencisine uygulanmıştır.

Ölçeğin analizleri SPSS 22.0 kullanılarak yapılmıştır. Çalışmada KMO değerinin ,816 olduğu görülmektedir. 0.7 ve üzerindeki değerler iyi olarak değerlendirilmektedir. Bu sonuçlardan hareketle açıklayıcı faktör analizine uygun olduğu görülmüştür. Uygulanan ölçekte yer alan 27 madde analiz edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonuçlarına göre 27 maddeli 2 alt boyutlu 5'li likert tipinde bir ölçek elde edilmiştir. Maddelerin 7'ü olumsuz, 20'i olumlu yargı içermektedir.

Ölçeğin güvenirliliğini belirlemek için yapılan iç tutarlılık çalışmasında ölçeğin Cronbach Alfa İç Tutarlılık katsayısı 0,812 olarak bulunmuştur. Ölçeğin iç tutarlılık katsayıları; birinci boyut olan "Konuşma Becerisine Yönelik İlgil ve Sevgi" boyutu için ,865 ikinci boyut olan "Konuşma Becerisine Karşı Kaygı ve Endişe" boyutu için ,730'dur. Bu durumda ölçeği oluşturan maddelerin birbiriyle tutarlı olduğu ve ölçmek istediği tutumu yansıttığını söylemek mümkündür.

Yapılan geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarından sonra ölçeğin konuşma becerisine yönelik tutumu ölçebilecek özellikte olduğu ifade edilebilir. Bu ölçeğin öğrencilerin konuşma becerisine yönelik tutumlarını ölçmede yol gösterici olacağı düşünülmektedir. Geliştirilen ölçek sonucunda ortaokul öğrencilerinin konuşma becerisine karşı tutumları veriler doğrultusunda tespit edilebilecek ve karşılaşılan sorunların çözümü için öneriler geliştirilebilecektir.

Kaynaklar

- Arhan, S. (2007). Öğretmen görüşlerine göre ilköğretim okulları ikinci kademede konuşma eğitimi (Ankara ili örneği). Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Arslan, A. (2012). Üniversite öğrencilerinin “topluluk karşısında konuşma” ile ilgili çeşitli görüşleri (Ağrı İbrahim Çeçen üniversitesi örneği). *Turkish Studies*, 7 (3), 221-231.
- Aşıcı, M. (1996). İlkokul 4-5. sınıflarda anadili öğretiminde karşılaşılan problemler ve öneriler. Doktora Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Aydın, S. İ. (2013). Öğretmen adaylarının konuşma öz yeterliklerine ilişkin ölçek geliştirme çalışması. *Akdeniz Eğitim Araştırmaları Dergisi*, Sayı 14, 33-46.
- Balcı, A. (2015). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntem, Teknik ve İlkeler*. Ankara: Pegem Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2016). *SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ceran, D. (2012). Türkçe öğretmeni adaylarının konuşma eğitimi dersine yönelik tutumlarının değerlendirilmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*. Volume 5 Issue 8, p. 337-358.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dülger, M. (2011). Konuşma becerisinin ilköğretim öğrencilerine öğretimi üzerine bir inceleme. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir
- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ersanlı, K. ve Balcı, S. (1998). İletişim becerileri envanterinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2 (10), 7-12.
- Karasar, N. (2005) *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Katranacı, M. ve Melanlıoğlu, D. (2013). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma öz yeterlik ölçeği: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *International Journal of Social Science*, 6 (6), 651-665.
- Kaya, M. (2004). Üniversite öğrencilerinin Türkçede yanlış ünlü sesletimleri. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, (1), 89-97.
- Kinay, İ. ve Özkan, E. (2014). Öğretmen adayları için konuşma kaygısı ölçeği (öakkö) geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Electronic Turkish Studies*, 9(5).
- Korkut, F. (1996). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin geliştirilmesi: güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 18-23.
- MEB (2006). *İlköğretim Türkçe dersi (6, 7, 8. sınıflar) öğretim programı*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- Melanlıoğlu, D. (2013). Ortaokul öğrencileri için dinleme kaygısı ölçeğinin geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Türkçenin Eğitimi Öğretimi Özel Sayısı*, 6-11.
- Owen, F. K. ve Bugay, A. (2014). İletişim Becerileri Ölçeği'nin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(2).
- Sağlam, Ö. Y. (2010). *7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerine bir araştırma*, (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Gazi Eğitim Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Ankara.
- Sağlam, Ö. ve Doğan, Y. (2013). 7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri, *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10 (24): 43-56.

- Sağlam Yeşiltepe, Ö. (2010). 7. Sınıf öğrencilerinin hazırlıksız konuşma becerileri üzerine bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Sallabaş, M. E. (2013). Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler için konuşma öz yeterlik ölçeği: geçerlilik ve güvenilirlik çalışması, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 36, 261-270.
- Sargın, M. (2006). İlköğretim öğrencilerinin konuşma becerilerinin değerlendirilmesi- Muğla ili örneğinde. Yüksek Lisans Tezi. Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muğla.
- Sever, S. (2004). *Türkçe öğretimi ve tam öğrenme*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Sevim, O. (2012). Öğretmen adaylarına yönelik konuşma kaygısı ölçeği: bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 927-937.
- Sübaşı, G. (2016). Etkileşim kaygısı ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik: çalışmaları. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(19).
- Tavşancıl, E. (2010). *Tutumların ölçülmesi ve spss ile veri analizi*. Ankara: Nobel.
- TDK (2011). *Türkçe Sözlük*, Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Tabachnick, B. G. ve Fidell, L. S. (2001). *Using multivariate statistics* (4th ed.). MA: Allyn ve Bacon.
- Temizyürek, Fahri; Erdem, İlhan; Temizkan, Mehmet (2007). *Konuşma eğitimi*, Ankara: Öncü Kitap.
- Tezbaşaran, A. A. (1997). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları, 12, 22-25.
- Topçuoğlu, F. ve Degeç H. (2012). Öğretmen görüşlerine göre konuşma eğitiminde karşılaşılan sorunlar. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 5(7):735-750
- Topçuoğlu Ünal F. ve Özden, M. (2012) *Diksiyon ve konuşma eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Topçuoğlu Ünal, F. ve Köse, M. (2014). Türkçe dersine yönelik tutum ölçeği geliştirilmesi: bir geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi (Uluslararası Hakemli Dergi-International Refereed Journal)*, 3(2), 233-249.
- Yalçın, A. (2002). *Türkçe öğretim yöntemleri: Yeni Yaklaşımlar*, Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yangın, B. (1994). İlkokul öğretmenlerinin türkçe dersindeki davranışları. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Yıldız, D.Ç. ve Yavuz, M. (2012). Etkili konuşma ölçeği: bir ölçek geliştirme çalışması. *Turkish Studies*, 7(2), 319-334.
- Yegen, Ü. (2014). *Ortaokul öğrencilerinin konuşma becerilerinin geliştirilmesinde görsellerin etkisi*, (Yüksek Lisans Tezi), Dumlupınar Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Türkçe Eğitimi Ana Bilim Dalı, Kütahya.